

L'espill de Janus - Enric Sòria

Assaig i poesia són els eixos al voltant dels quals pivota l'obra del valencià Enric Sòria (Oliva, 1958). No és estrany, doncs que al llibre que aplega els seus papers esparsos sobre literatura catalana hi sobresurtin, per damunt d'altres referents, Joan Fuster i Vicent Andrés Estellés. Seguint la seva petja, el llibre aspira a acordar el que és local amb el que és universal, i ho aconsegueix ja des del mateix títol.

L'espill de Janus demostra que es pot exercir el rigor des de la crítica militant, des d'un format tan procliu a les contemporitzacions com és un pròleg i també des de la pausada cristal·lització del dietari. Parlem de literatura: rigor, doncs, no és sinònim d'objectivitat, sinó d'aprofundiment, de passió, d'argumentació i, en definitiva de cultura. Enric Sòria es desmarca de la crítica més textualista -la que prescindeix del context- i resulta particularment incisiu quan es capbussa en la recepció de determinats poemaris, com ara els de Maria Mercè-Marçal. Interessat per les giragonses col·lectives de la literatura catalana recent, obre reflexions sobre l'excelsa producció dels anys trenta i contribueix a situar al seu lloc l'eficaç mandarinet anomenat Generació dels Setanta.

Enric Sòria es mostra com un autor de gran amplada de compàs quan inicia els textos amb reflexions situades entre la filosofia i l'antropologia abans d'inserir-se amb decisió en el tema que ha decidit desenvolupar. Partidari de la literatura com a "espiral hermenèutica", és a dir, com a eina de coneixement, blasma (i caricaturitza) les diferents modalitats del formalisme.

Una de les parts més estimulants del llibre és el replantejament, amb ajuda del sentit comú, de les relacions culturals entre els diferents territoris de parla catalana, i en particular dues qüestions: les relacions amb els autors que escriuen en castellà en cada territori, i la indiferència que desperta al Principat la literatura escrita al País Valencià. En un altre passatge, però, l'autor alerta que "certs patriotismes lingüístics poden ser literalment letals per a la pobra llengua que intenten *protegir*". Com altres membres de la seva generació, Enric Sòria sembla creure que la normalitat només arribarà si els lectors i els autors fan veure que ja ha arribat. Aquesta posició permet actituds tan poc cerimonioses com ara explicar, en el pròleg d'una antologia de Josep Piera, que totes les antologies són una estafa. Al capdavall, com suggereix en l'article dedicat a Salvador Espriu, del que es tracta és de ser ciutadà d'un país, i no pas un mer aborigen.